

DR. DINA MEHMEDBEGOVIĆ-SMITH, VELIKA BRITANIJA

ZDRAVA JEZIČKA DIJETA GODI MOZGU

Razgovarao: Haris HALILOVIĆ

Dr. Dina Mehmedbegović-Smith

LONDON - Posebnu pažnju na Međunarodnom sajmu knjiga u Sarajevu, održanom u aprilu 2019. godine i Okruglom stolu o očuvanju jezika, kulture i identiteta u iseljeništvu i povećanom učešću iseljeništva u razvoju politika u BiH (17. 04. 2019) izazvalo je predavanje dr. Dine Mehmedbegović-Smith, profesorice Pedagoškog fakulteta na Univerzitetu u Londonu. Dr. Mehmedbegović-Smith je stručnjakinja za dvojezičnost, jezičku politiku i interkulturalne pristupe u nastavi. U Sarajevu je prezentovala svoje stručne radove s fokusom na modele autobiografskih pristupa u nastavi i svoj pristup poticanju dvojezičnosti koncipiran pod naslovom: Zdrava jezička dijeta.

Dr. Dina Mehmedbegović-Smith je rođena Banjalučanka. Nedavno se udala za Engleza Martina Smitha s kojim je već dugo godina. Ponosna je na svoje roditelje i njihov prosvjetni rad, tatu Rifata i mamu Veru koji su skupa uložili 81 godinu punog radnog staža u obrazovanje mladih ljudi u BiH. Mama Vera je na taj staž dodala i 8 godina staža u dijaspori, vodila je prvu bh. školu u Engleskoj. Dina je završila Fakultet pedagogije u Osijeku, nakon čega je godinu dana studirala engleski jezik u Londonu. Na Sarajevskom univerzitetu upisala je engleski i italijanski jezik, ali rat je prekinuo njen studij. Sarajevo je napustila dan poslije mirovnih demonstracija kada se nije mogla vratiti u stan zbog snajpera na Marijin-Dvoru. Izašla je jednim od zadnjih vozova do Banje Luke, dok su joj sve stvari ostale u Sarajevu. Ubrzo poslije dolaska u Banju Luku, put je Dinu odveo opet u London.

Uspomene sa Drine – snovi u Londonu

- S obzirom na to da se nisam mogla vratiti u Sarajevo, u septembru 1992. godine, kako sam planirala, na zahtjev naše ambasade počela sam raditi kao prevoditeljica sa izbjeglicama iz BiH za Britanski savjet za izbjeglice, ali i za Međunarodni sud za ratne zločine u Haagu i Amnesty International. Provela sam mnogo mjeseci prevodeći satima svjedočenja bh. građana koje su UN i Crveni krst spasili iz logora. Pomagala sam i u osnivanju prve bosanske škole u South Ockendonu,

Velika Britanija, koju je moja pokojna majka Vera vodila s velikim entuzijazmom. Danas sam najviše angažovana u radu sa dvojezičnom djecom, pri čemu učiteljima koji se pripremaju za rad u engleskim školama pomažem u pristupu nastavi koja je pogodna za djecu koja govore druge jezike kod kuće, da bi ih se potaklo da te jezike održe, razviju i da ih koriste kao nešto što će im pomoći u nastavi, a ne nešto što će im predstavljati problem. Dvojezičnost je sve popularnija u cijelom svijetu, engleski je jezik koji svi žele naučiti, dok je odnos prema jezicima porijekla kompleksan, zbog čega u nekim slučajevima dolazi do gubitka tih jezika. Prevencija gubitka jezika porijekla je upravo ono čime se bavim u svom radu i istraživanjima. Pored redovnih predavanja na studijima magisterija i doktorata u Londonu, često sam i u ulozi gostujućeg profesora na univerzitetima u Evropi i Aziji, a i učesnica konferencija širom svijeta.

PLIMA: Na čemu se zasniva novi pristup u nastavi?

DINA MEHMEDBEGOVIĆ-SMITH: Zdrava jezička dijeta zasniva se na klinički provedenim istraživanjima, gdje se utvrdilo da korištenje dva jezika doprinosi boljem razvoju kognitivnih sposobnosti i pozitivnim fizičkim promjenama na mozgu. Ovaj pristup ušao je u preporuke Evropske komisije svim zemljama članicama, a prvi online tečaj koji uključuje ovaj pristup u nastavi pohađalo je 8.000 učitelja iz svih zemalja članica EU. O mojim istraživanjima i radu možete čitati na mom portalu: <http://healthylinguisticdiet.com/>

Plima: Kakav je osjećaj danas kad kao uspješna, ostvarena žena dođete u BiH?

DINA MEHMEDBEGOVIĆ-SMITH: Smatram da se uspjeh gradi od malih nogu - kroz poticaj na učenje i kroz sigurnost koja se dobije u porodici. Ja sam sa 5 godina znala šta želim biti - kao tata!, koji je bio redovni profesor univerziteta i dekan Pedagoške akademije. Do danas to je moja konstantna ambicija koja me je vodila kroz cijelo školovanje. Za BiH me najviše vežu uspomene na prekrasno djetinjstvo, naročito ljeta pored Drine. Nedavno sam poslije mnogo godina posjetila našu nekadašnju vikendicu pored Bijeljine na Drini. Bijeljina je rodni grad moga tate Rifata Mehmedbegovića, gdje je niz godina prije mog rođenja bio direktor gimnazije, koju je i sam

Dr. Dina Mehmedbegović-Smith, sa roditeljima

pohađao kao đak. Moja mama Vera je isto predavala u toj gimnaziji. Posjeta Drini i Bijeljini me je nadahnula da napišem i jednu skromnu pjesmu, naravno, dvojezično, u stilu Maka Dizdara, koja izražava moju duboku povezanost s tom našom ljepoticom.

PLIMA: Planirate li se nekada vratiti u našu Bosnu i Hercegovinu?

DINA MEHMEDBEGOVIĆ-SMITH: London je grad u kome sam ostvarila svoje snove i ambicije, upoznala svog supruga, i za kojeg sam prvi dan kad sam kročila nogom na ulicu, osjetila da „ima neka tajna veza“. Kad razmišljam o povratku u BiH, uvijek je na prvom mjestu želja da se udahnu sjećanja na jednu prošlu zlatnu eru i da se ostvare viđenja sa dragim ljudima koji su bili dio toga. S profesionalne strane, izuzetno mi je drago da doprinesem razvoju aktivnosti Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, Odjel za dijasporu, a nadam se uskoro i saradnji sa univerzitetima u Bosni i Hercegovini.

PLIMA: Prema nezvaničnim podacima u bh. dijaspori trenutno živi više od polovine građana BiH, više od dva miliona. Država BiH tek sada pravi određene planove, strategije odnosa prema svojoj dijaspori. Prema Vašem mišljenju, o čemu bi posebno trebalo voditi računa u tom odnosu?

DINA MEHMEDBEGOVIĆ-SMITH: Po mom mišljenju odnos Bosne i Hercegovine sa dijasporom treba da počne od toga - kako zadržati ljude koji ne žele da emigriraju, ali će na to biti primorani. Naprimjer, moja nećaka Alma Mehmedbegović-Kartal koja je već 12 godina pravnik u Općini Bosanski Petrovac, a od prošle godine i šef službe za Opću upravu, društvene djelatnosti, stručne poslove Općinskog vijeća i zajedničke poslove - dakle najbrojnije i najzahtjevnije službe, razmišlja o nekoj skoroj neizbježnoj promjeni, selidbi. Naime, familije tako masovno napuštaju BP da njena dva sina neće imati razrede u koje će moći ići, te će selidba biti neizbježna. Njen suprug Mirsad Kartal koji radi u Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH i na osiguranju ambasada u BL, i koji ima beneficirani radni staž zbog svoje službe i kao ratni veteran, bio je u Sarajevu od prvog do zadnjeg dana, isto razmišlja o odlasku u Njemačku kad stekne uslove za penziju, u 45. godini života. Njihova djeca, koja već pokazuju da su izuzetno nadarena i akademski i u sportu, trebaju uslove da razviju svoje potencijale.

Ja u krajnjem slučaju mogu Almi pomoći da dođe u London, ali mislim da bi bila neizmjerena šteta da BiH izgubi dva takva odlična građanina i službenika, koji su već tolike godine radnog i ratnog staža uložili u BiH. BiH gubi svoje obrazovane i sposobne ljude zabrinjavajućom stopom već toliki niz godina i svi znamo da je to jedna od velikih prepreka u daljem razvoju. Smatram da je za BiH jedan od najvažnijih prioriteta da se zadrže kvalitetni ljudi i nove generacije koje su još tamo.

PLIMA: Koliko je važno da građani BiH u dijaspori i oni porijeklom iz BiH sačuvaju svoj jezik i identitet u tuđim svjetovima?

DINA MEHMEDBEGOVIĆ-SMITH: Identitet je vrlo kompleksna i individualna konstrukcija, koja je uz to fluidna i pod uticajem raznovrsnih faktora kao naprimjer: poznavanje istorije, vlastitih iskustava, ali isto tako i nametnutih stereotipa. Kroz svoj rad na autobiografskim metodama promoviram rad sa djecom i odraslima koji omogućuje fokus na identitet u okviru nastave sa ciljem razvijanja interkulturalne svijesti i kompetencija. A očuvanje i razvoj jezika u dijaspori je prema mojim istraživanjima kognitivna prednost, te je s toga od izuzetne važnosti, čak i nevezano za identitet.

PLIMA: Koja je vaša poruka građanima BiH u dijaspori?

DINA MEHMEDBEGOVIĆ-SMITH: Jezici vaših novih domovina i jezik vaše nekadašnje domovine su podjednako važni - u kognitivnom smislu. Za optimalnu funkciju i zdravlje mozga, za duži period kvalitetnijeg života - redovno koristite oba svoja jezika. Na isti način na koji redovna i raznovrsna tjelesna vježba održavaju u dobroj kondiciji naše mišiće, skelet i kardiovaskularni sistem, tako upotreba dva jezika obogaćuje mozak novim ćelijama i boljom funkcionalnošću. Čitajte, pišite i govorite što češće i na što višem standardu - oba jezika! Pišite priče i poeziju na oba jezika!

Dina, sa suprugom Martinom Smithom

Dina na Drini, prošle godine

DRINI OD DINE

Ima jedna MOJA rijeka
Pol' stoljeća DUBOKA je
18 nezaboravnih ljeta ŠIROKA je.
SVUGDJE ona sa mnom teče,
ZAUUVJEK u meni sanja.
Valja meni njojzi u POHODE HODITI.

That Timeless River of Mine

There is a river of MINE
A half a century DEEP
18 unforgettable summers WIDE.
EVERYWHERE with me she flows.
FOREVER in me she dreams.
And now I LONG to be a pilgrim of her shores.